

SURAT Ash-Shams - KAPITEL 91

Solen

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

I GUDS, DEN NÅDERIKES, DEN BARMHÄRTIGES NAMN

91:1

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا

VID SOLEN och dess [bländande] sken,

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 1 i sura 91 (Ash-Shams) lyder: "Vid solen och dess sken." Det är en ed från Gud som inleder en serie av naturbaserade svärdomar för att väcka eftertanke och andlig medvetenhet.

Här är en fördjupad förklaring av versen utifrån flera perspektiv:

1. Litterär och språklig analys

- **Arabiska texten:** وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا
- **"Ash-shams"** betyder *solen*, och **"duhāhā"** syftar på dess *förmiddagsljus* eller *strålande sken*. Det är den tid då solen är som mest synlig och aktiv, vilket symboliserar klarhet, upplysning och livskraft.
- Grammatiskt är detta en **qasam** (ed), där Gud svär vid något majestätiskt i skapelsen för att förstärka det efterföljande budskapet.

2. Teologisk betydelse

- Att Gud svär vid solen visar dess **vikt och funktion i skapelsen**. Solen är en källa till ljus, värme, fotosyntes och liv – en symbol för Guds makt och nåd.
- I islamisk teologi är sådana eder inte bara poetiska – de är **pedagogiska verktyg** som uppmanar människan att reflektera över skapelsen och därigenom förstå sin Skapare.

3. Vetenskaplig och kognitiv analogi

- Solens ljus är **elektromagnetisk strålning** som möjliggör liv på jorden. Utan den skulle fotosyntes, klimatbalans och biologiska rytmer kollapsa.
- Kognitivt kan solen liknas vid **intellektets ljus** – den som ser klart agerar rätt. Versen antyder att **andlig klarhet** är lika viktig som fysisk ljusförsörjning.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare kan du använda:

- **Rollspel:** Be eleverna föreställa sig en värld utan sol – vad händer med naturen, människan, känslor?
- **Reflektionsfråga:** Vad betyder "ljus" i våra liv – bokstavligt och bildligt?
- **Naturvetenskaplig koppling:** Diskutera solens roll i ekosystemet och jämför med hur vägledning fungerar i människans liv.

5. Tematisk koppling till resten av suran

Vers 1 är början på en kedja av svärdomar (vers 1-7) som leder fram till en **moralisk slutsats**: människan har fått förmågan att urskilja gott från ont (vers 8), och hennes framgång beror på hur hon förvaltar denna gåva.

91:2

وَالْقَمَرَ إِذَا تَلَاهَا

och vid månen, när den lånar dess ljus!

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 2 i sura 91 lyder: "och vid månen när den följer den (solen)." Det är en fortsättning på Guds svärdomar, där månen framställs som en reflekterande kraft som följer solens bana och ljus.

Här är en fördjupad analys av versen:

1. Språklig och semantisk analys

- **Arabiska texten:** وَالْقَمَرَ إِذَا تَلَّاهَا
- **"Al-qamar"** betyder *månen*, och **"idhā talāhā"** betyder *när den följer henne (solen)*.
- Verbformen **"talā"** (att följa) kan betyda både fysisk efterföljelse (i himlakropparnas rörelse) och metaforisk efterföljelse (att reflektera ljus).

2. Kosmologisk och vetenskaplig dimension

- Månen har **inget eget ljus** – den lyser genom att reflektera solens strålar. Detta gör versen till en subtil påminnelse om **beroende och hierarki i skapelsen**.
- Den följer solen i **kalendern** (månadscyklar), i **tid** (dygnsrytm) och i **ljusets källa**. Det är en **astronomisk realitet** att månen syns tydligast efter solnedgång, särskilt vid fullmåne.

3. Teologisk innebörd

- Solen och månen är **tecken (āyāt)** på Guds makt, men också på **vägledningens struktur**: solen som direkt uppenbarelse, månen som profetisk reflektion.
- Vissa klassiska mufassirīn (ex. Ibn Kathīr) tolkar detta som en **symbolik för profeterna** som följer uppenbarelsen, eller för människans roll att reflektera Guds ljus i sitt liv.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Analogisk övning:** Jämför solen med en lampa och månen med en spegel – vad händer om spegeln är smutsig eller vänd bort?
- **Reflektionsfråga:** Vad betyder det att "följa ljuset" i ens liv? Hur kan vi vara som månen?
- **Naturvetenskaplig koppling:** Diskutera månens faser och hur de beror på solens position – koppla till begreppet *beroende vägledning*.

5. Tematisk progression

Vers 2 bygger vidare på vers 1 och förstärker temat: **ljusets rörelse och reflektion**. Det är en del av en kedja av svärdomar (vers 1-7) som leder till en moralisk slutsats om människans ansvar (vers 8-10).

91:3

وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا

Vid dagen, när den gör [jorden] synlig,

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 3 i sura 91 lyder: "och vid dagen när den gör [solen] synlig." Denna ed betonar dagens roll som avslöjare av ljus, liv och aktivitet - i både fysisk och andlig bemärkelse.

Här är en fördjupad analys av versen:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّاهَا
- **"An-nahār"** betyder *dagen*, och **"jallāhā"** betyder *när den gör den (solen) synlig eller uppenbar*.
- Pronomenet **"hā"** (henne) kan syfta på *solen, jorden* eller *världen*, beroende på kontext. Klassiska grammatikkommentarer noterar att arabiska ofta använder pronomen utan föregående substantiv när referensen är kulturellt självklar.

2. Kosmologisk och vetenskaplig dimension

- Dagen är resultatet av **jordens rotation** som gör att solen blir synlig från olika delar av planeten.
- Denna vers kan ses som en **hyllning till rytmen i skapelsen** - hur ljus och mörker växlar och skapar förutsättningar för liv, arbete och vila.

3. Teologisk innebörd

- Dagen är en **manifestation av Guds ordning** - den avslöjar, upplyser och möjliggör handling.
- I andlig mening symboliserar dagen **klarhet, vägledning och uppvaknande**. Den kontrasteras snart mot natten (vers 4), som står för fördoldhet och vila.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Övning:** Be eleverna lista vad de kan göra under dagen som de inte kan göra på natten – koppla till begreppet *andlig synlighet*.
- **Analogisk fråga:** Vad betyder det att "leva i ljuset"? Hur kan vi vara som dagen som avslöjar det goda?
- **Naturvetenskaplig koppling:** Diskutera hur ljus påverkar växter, djur och människans dygnsrytm – och koppla till versens budskap om uppenbarelse.

5. Tematisk progression

Vers 3 fortsätter kedjan av svärdomar som bygger en **kosmisk scen**: solen (vers 1), månen (vers 2), dagen (vers 3) – alla är tecken på **rörelse, rytm och uppenbarelse**. Detta förbereder för vers 4, där natten introduceras som kontrast.

91:4

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا

och vid natten, när den sveper [världen] i mörker!

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 4 i sura 91 lyder: "och vid natten när den täcker den." Denna vers introducerar kontrasten till föregående versers ljus - nu kommer mörkret som ett täckande, insvepande element.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا
- **"Al-layl"** betyder *natten*, och **"yaghshāhā"** betyder *när den täcker henne (solen eller jorden)*.

- Verbformen **"ghashiya"** används för att beskriva något som sveper in, täcker eller döljer – ofta med en känsla av mjukhet eller totalitet.

2. Kosmologisk och vetenskaplig dimension

- Natten uppstår när **jordens rotation** vänder bort en del av planeten från solen. Det är inte att solen försvinner, utan att vår syn på den blockeras.
- Detta kan användas som en **metafor för andlig fördoldhet** – när ljuset finns men inte är tillgängligt för oss.

3. Teologisk innebörd

- Natten är inte bara mörker – den är **vila, återhämtning och kontemplation**. I islam är natten också en tid för **andlig närhet**, särskilt genom nattbön (qiyām al-layl).
- Versen antyder att **mörker är en del av Guds ordning**, inte ett fel – det har sin funktion och sitt syfte.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Övning:** Be eleverna beskriva hur de känner sig i mörker – och vad mörker kan betyda i livet.
- **Analogisk fråga:** Vad betyder det att "vara täckt av natt"? Kan det vara både negativt och positivt?
- **Naturvetenskaplig koppling:** Diskutera dygnsrytmer, melatoninproduktion och hur kroppen reagerar på mörker – koppla till versens budskap om vila och återställning.

5. Tematisk progression

Vers 4 är en **vändpunkt** i svärdomarna: efter solen, månen och dagen kommer nu natten – en **balanserande kraft**. Den visar att Guds skapelse är **dualistisk men harmonisk**: ljus och mörker, aktivitet och vila, synlighet och fördoldhet.

91:5

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا

Vid himlen och Den som har rest dess [valv],

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 5 i sura 91 lyder: "och vid himlen och Honom som byggde den." Denna vers för in ett nytt perspektiv: inte bara himlen som fenomen, utan också dess skapare - Gud själv - som en aktiv arkitekt.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَاهَا
- **"As-samā'"** betyder *himlen*, och **"wa mā banāhā"** betyder *och Honom som byggde den*.
- Konstruktionen **"wa mā"** används här som en förstärkande edform - det är en stilfigur som pekar på **Skaparen** snarare än bara skapelsen.

2. Kosmologisk och vetenskaplig dimension

- Himlen är inte bara en visuell yta - den är **rymden**, atmosfären, och universums struktur. Att "bygga" himlen antyder **design, ordning och hållfasthet**.
- I modern astrofysik är universums struktur beroende av **fysiska lagar**, finjusterade konstanter och rumtidsgeometri - vilket kan ses som en **reflektion av Guds skapande precision**.

3. Teologisk innebörd

- Gud beskrivs som **byggmästaren** - inte bara skaparen, utan den som **konstruerar med syfte och balans**.
- Versen uppmanar till **reflektion över himlens ordning**: dess höjd, dess stabilitet, dess roll i att skydda jorden (atmosfär, ozon, gravitation).

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Övning:** Rita eller bygg en modell av himlen - vad finns där? Vad håller det ihop?

- **Reflektionsfråga:** Vad betyder det att Gud "byggde" himlen? Hur skiljer det sig från att bara skapa?
- **Naturvetenskaplig koppling:** Diskutera atmosfärens lager, universums expansion, eller gravitation - koppla till begreppet *byggd struktur*.

5. Tematisk progression

Vers 5 markerar en **övergång från ljusets rörelse till rymdens struktur**. Efter att ha svurit vid solen, månen, dagen och natten, svär Gud nu vid **himlen som helhet** - och sin egen roll som dess arkitekt. Det förbereder för vers 6, där jorden introduceras som motsvarighet.

91:6

وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَّاها

och vid jorden och Den som har brett ut dess [yta]!

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 6 i sura 91 lyder: "och vid jorden och Honom som bredde ut den." Denna vers kompletterar vers 5 - efter himlens byggnad kommer jordens utbredning, vilket skapar en helhet mellan ovan och nedan, struktur och grund.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** وَالْأَرْضِ وَمَا طَحَّاها
- **"Al-ard"** betyder *jorden*, och **"ṭahāhā"** betyder *bredde ut den, formade den, eller gjorde den beboelig*.
- Verbformen **"ṭahā"** har nyanser av att *sprida ut, forma med syfte*, och ibland *plana ut* - vilket antyder **funktionell design** snarare än slumpmässig yta.

2. Kosmologisk och vetenskaplig dimension

- Jorden är en **komplex struktur** med topografi, atmosfär, magnetfält och biosfär – allt finjusterat för liv.
- Att "bre ut" jorden kan tolkas som att **göra den tillgänglig för människan**: med mark att gå på, odla, bygga och leva.

3. Teologisk innebörd

- Gud beskrivs som den som **formade jorden för mänskligt bruk** – vilket innebär ansvar, tacksamhet och förvaltarskap.
- Versen antyder att **livsmiljön är en gåva**, inte en självklarhet – och att människan bör reflektera över sin plats i denna skapelse.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Övning:** Rita eller bygg en modell av jorden – vad gör den beboelig? Vad är dess funktioner?
- **Reflektionsfråga:** Vad betyder det att jorden är "utbredd" för oss? Hur använder vi den?
- **Naturvetenskaplig koppling:** Diskutera jordens biosfär, ekosystem och geologiska struktur – koppla till versens budskap om design och funktion.

5. Tematisk progression

Vers 6 avslutar den **kosmiska ramen**: solen, månen, dagen, natten, himlen och jorden. Denna struktur är **bakgrunden till människans moraliska ansvar**, som introduceras i vers 7. Gud svär vid hela skapelsen för att förstärka vikten av det som kommer: människans själ och val.

91:7

وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا

Vid människans väsen och Den som har format henne [med sikte på den uppgift som hon skall fylla],

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 7 i sura 91 lyder: "och vid själen och Honom som formade den." Denna vers är en höjdpunkt i svärdomarna - efter att ha svurit vid kosmos, vänder Gud nu edens fokus till människans inre.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّاهَا
- **"Nafsin"** betyder *själ*, och **"wa mā sawwāhā"** betyder *och Honom som formade den, balanserade den, eller gav den dess proportioner*.
- Verbformen **"sawwā"** antyder **harmonisk formgivning** - inte bara skapelse, utan **balanserad design** med inneboende kapacitet.

2. Teologisk innebörd

- Själen är människans **moraliska och andliga centrum** - den som kan urskilja, välja, känna och växa.
- Att Gud svär vid själen och dess formgivning visar att **människan är inte slumpmässig** - hon är medvetet formad med förmåga till gott och ont, vilket utvecklas i vers 8.

3. Kognitiv och psykologisk dimension

- "Formade den" kan tolkas som att människan har fått **kognitiva strukturer**: förnuft, samvete, känslor, impulser.
- I modern psykologi talar man om **exekutiva funktioner** (självreglering, planering, moralisk bedömning) - dessa kan ses som uttryck för "sawwāhā".

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Övning:** Rita en "själens balansvåg" - vad ligger på varje sida? Vad påverkar balansen?

- **Reflektionsfråga:** Vad betyder det att din själ är formad med balans? Hur märker du det i vardagen?
- **Tvärvetenskaplig koppling:** Diskutera hjärnans frontallob, moralisk utveckling, och hur dessa relaterar till versens budskap.

5. Tematisk progression

Vers 7 är **vändpunkten från yttre till inre värld**. Efter att ha svurit vid solen, månen, dagen, natten, himlen och jorden, svär Gud nu vid **människans själ** – vilket förbereder för vers 8: människans moraliska kapacitet.

91:8

فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا

och nedlagt i henne både syndfullhet och gudsfruktan.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 8 i sura 91 lyder: "och ingav den dess synd och dess gudsfruktan." Denna vers förklarar att Gud har lagt in i människans själ en medfödd förmåga att urskilja mellan gott och ont - en moralisk kompass.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och semantisk analys

- **Arabiska texten:** فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا
- **"Fa-alhamahā"** betyder *så ingav/inspirerade Han den*, och **"fujūrahā wa taqwāhā"** betyder *dess synd och dess gudsfruktan*.
- **"Ilhām"** är ett subtilt begrepp som innebär att något *kastas in i hjärtat* – en form av intuitiv insikt eller inre vägledning.

2. Teologisk innebörd

- Gud har **programmerat människans själ** med en inneboende förmåga att känna igen

både **fujūr** (öppen synd, överträdelse) och **taqwā** (gudsfruktan, självkontroll).

- Detta innebär att **moraliskt medvetande är medfött**, inte enbart inlärt – människan har en inre kompass som hon kan följa eller ignorera.

3. Kognitiv och psykologisk dimension

- I modern psykologi motsvarar detta **samvete, impulskontroll och moralisk intuition**. Människan har neurala strukturer (ex. prefrontala cortex) som hjälper henne att bedöma rätt och fel.
- Versen antyder att **fri vilja** är central – människan har kapacitet att välja mellan dessa två impulser, vilket gör henne ansvarig.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Rollspel:** Ge eleverna moraliska dilemman – låt dem diskutera vad som är "fujūr" och vad som är "taqwā".
- **Reflektionsfråga:** Hur känns det i kroppen när du gör något du vet är fel? Vad säger din inre röst?
- **Tvärvetenskaplig koppling:** Diskutera hur hjärnan bearbetar moral – koppla till versens budskap om medfödd vägledning.

5. Tematisk progression

Vers 8 är **kulmen på svärdomarna**: efter att ha svurit vid kosmos och själen, visar Gud att människan har fått **förmågan att välja**. Detta leder direkt till vers 9 och 10, där **ansvar och konsekvens** för dessa val beskrivs.

91:9

قَدْ أَفْلَحَ مَنْ رَكَّاهَا

Helt visst skall det gå den väl i händer som [i detta liv] strävar efter att rena [sin själ],

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 9 i sura 91 lyder: "Den har sannerligen lyckats som renar den (själens inre)."
Denna vers är en deklARATION - inte längre en ed - som förklarar att framgång är knuten till själens rening.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** قَدْ أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا
- **"Qad aflaha"** betyder *har sannerligen lyckats*, och **"man zakkāhā"** betyder *den som renar den (själens inre)*.
- Verbformen **"zakkā"** kommer från roten **ز-ك-و** som betyder *att rena, växa, blomstra* - det handlar alltså både om **rening från synd** och **utveckling av dygd**.

2. Teologisk innebörd

- Framgång (falāḥ) i Koranen är inte materiell - det är **andlig framgång**, frälsning, Guds välbehag.
- Att rena själen innebär att **bekämpa dess destruktiva impulser (fujūr)** och **odla gudsmedvetenhet (taqwā)** - vilket kopplar direkt till vers 8.

3. Kognitiv och psykologisk dimension

- Själens rening kan liknas vid **självreflektion, emotionell reglering och moralisk träning**.
- I modern psykologi motsvarar detta **självmedvetenhet, impulskontroll och värdebaserat handlande** - färdigheter som kan tränas och stärkas.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Dagboksövning:** Be eleverna skriva om ett tillfälle då de "rensade sitt inre" - vad gjorde de, hur kändes det?

- **Reflektionsfråga:** Vad betyder det att lyckas i livet? Hur hänger det ihop med att rena sitt inre?
- **Tvårvetenskaplig koppling:** Diskutera hur vanor, självdisciplin och reflektion påverkar vår psykiska hälsa – koppla till versens budskap.

5. Tematisk progression

Vers 9 är **kulmen på den moraliska logiken**: efter att Gud svurit vid skapelsen (vers 1-7) och förklarat själens kapacitet (vers 8), kommer nu **löftet om framgång** för den som arbetar med sitt inre. Det är en **aktiv process** – inte något som ges, utan något som vinnas genom ansträngning.

91:10

وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا

men den som begraver den [i synd och mörker] skall gå mot fördärvet.

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 10 i sura 91 lyder: "Och den har sannerligen gått förlorad som fördärvar den (själens inre)." Denna vers är en kontrast till vers 9 - där rening leder till framgång, leder fördärv till förlust.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا
- **"Qad khāba"** betyder *har sannerligen misslyckats/gått förlorad*, och **"man dassāhā"** betyder *den som fördärvar den (själens inre)*.
- Verbformen **"dassā"** kommer från roten **د-س-س**, som betyder *att gömma, förtrycka, förorena* – alltså att **trycka ner eller smutsa ner själens rena natur**.

2. Teologisk innebörd

- Människan har fått en själ med kapacitet för gott och ont (vers 8), men **ansvaret ligger hos henne** att förvalta den.
- Att "fördärva" själen innebär att **låta synden dominera**, att ignorera samvetet, att förneka sin moraliska kompass.

3. Kognitiv och psykologisk dimension

- I modern psykologi kan detta liknas vid **självbedrägeri, förnekelse, eller destruktiva vanor** som kväver samvetet.
- Det handlar om att **tränga undan insikten om rätt och fel**, vilket leder till **inre splittring och moralisk kollaps**.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Rollspel:** Ge exempel på hur man "fördärvar" sin själ – t.ex. . genom att ignorera skuld, rättfärdiga fel, följa grupstryck.
- **Reflektionsfråga:** Vad händer när du ignorerar din inre röst? Hur känns det?
- **Tvåvetenskaplig koppling:** Diskutera hur förnekelse och självbedrägeri påverkar psykisk hälsa – koppla till versens budskap.

5. Tematisk progression

Vers 10 avslutar den moraliska logiken: **framgång genom rening (vers 9), förlust genom fördärv (vers 10)**. Det är en tydlig dualism som speglar vers 8 – människan har valmöjligheten, men också konsekvensen.

91:11

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا

I SITT trotsiga högmod förnekade [stammen] Thamud sanningen

Vers 11 i sura 91 lyder: "Thamūd förnekade [sanningen] i sin trots." Denna vers markerar en övergång från kosmisk och moralisk princip till ett historiskt exempel - folket Thamūd, som trotsade sin inre vägledning och förkastade profetens budskap.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا
- **"Kadh-dhabat Thamūd"** betyder *Thamūd förnekade (lögnstämplade)*, och **"bi-ṭaghwāhā"** betyder *på grund av sin trots/sitt uppror*.
- **"Ṭaghwā"** kommer från roten **ط-غ-ي**, som betyder *att överskrida gränser, att vara arrogant eller upprorisk*. Det är motsatsen till **taqwā** (gudsfruktan).

2. Historisk och teologisk kontext

- **Thamūd** var ett forntida arabisk folk som nämns flera gånger i Koranen. De fick profeten Šāliḥ som varnade dem och visade ett tecken: **Guds kamel**.
- Trots detta **förnekade de sanningen**, inte av okunskap, utan av **medveten trots** - de valde att ignorera sin inre kompass (vers 8-10).

3. Moralisk innebörd

- Denna vers visar att **fördärv inte bara är inre - det får yttre konsekvenser**. Thamūd är ett exempel på ett folk som **förkastade sin själens vägledning** och därmed förlorade.
- Det är en **varning till alla samhällen**: när inre fördärv blir kollektivt, leder det till undergång.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Berättelseövning:** Återge berättelsen om Thamūd och Šāliḥ – låt eleverna identifiera var i berättelsen "ṭaghwā" uppstår.
- **Reflektionsfråga:** Vad händer när man vet vad som är rätt men ändå väljer fel – varför gör man det?
- **Samhällsanalys:** Diskutera exempel på historiska eller nutida samhällen där inre fördärv lett till yttre kollaps.

5. Tematisk progression

Vers 11 fungerar som **praktisk illustration** av verserna 7–10. Efter att ha förklarat själens kapacitet och konsekvenserna av att rena eller fördärva den, visar Gud nu ett **konkret exempel på kollektiv trots** – Thamūd.

91:12

إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا

och den uslaste bland dem störtade fram [för att utföra sin gemena handling],

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 12 i sura 91 lyder: "när den mest fördärvade bland dem steg fram." Denna vers beskriver hur Thamūds kollektiva trots konkretiserades genom en individ – den mest fördärvade – som tog initiativet till att trotsa Guds tecken.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** إِذِ انبَعَثَ أَشْقَاهَا
- **"Idh inba'atha ashqāhā"** betyder *när den mest olycklige/fördärvade bland dem steg fram*.
- **"Ashqāhā"** kommer från roten **ش-ق-و**, som betyder *olycka, fördärv, elände*. Det är superlativformen – alltså den **mest fördärvade**.
- **"Inba'atha"** betyder *reste sig, trädde fram, aktiverades* – det antyder **beslutsam handling**, inte passiv olycka.

2. Historisk kontext

- Enligt klassisk tafsīr (ex. Ibn Kathīr, al-Ṭabarī) syftar detta på **mannen som dödade Guds kamel** – ett mirakulöst tecken som profeten Ṣāliḥ hade gett folket.
- Även om det var **en individ som utförde handlingen**, bar hela folket **moraliskt ansvar** eftersom de stödde eller tillät det.

3. Teologisk innebörd

- Versen visar att **kollektivt fördärv ofta manifesteras genom enskilda handlingar** – men dessa är rotade i ett samhälles inre tillstånd.
- Det är en varning: **när det mest fördärvade får utrymme att agera**, är det ett tecken på att samhällets moraliska skyddsmekanismer har brutit samman.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Rollspel:** Diskutera hur en grupp kan påverkas av en individs handling – och hur gruppen kan förebygga det.
- **Reflektionsfråga:** Vad händer när ingen säger ifrån? Hur kan vi hindra att "den mest fördärvade" får makt?
- **Samhällsanalys:** Jämför med nutida exempel där destruktiva individer fått agera fritt – vad säger det om gruppen?

5. Tematisk progression

Vers 12 är **kulmen på Thamūds fördärv**: efter att ha förnekat sanningen (vers 11), agerar nu en individ som symbol för hela folkets inre tillstånd. Det förbereder för vers 13, där profeten Ṣāliḥ försöker stoppa dem.

91:13

فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا

trots att Guds sändebud sade till dem: "[Detta är] Guds kamelsto; vattna henne [och låt henne inte komma till skada]!"

Vers 13 i sura 91 lyder: "Då sade Guds sändebud till dem: 'Låt Guds kamel få dricka!'" Denna vers återger profeten Şāliḥs varning till Thamūd - ett sista försök att få dem att respektera det gudomliga tecknet och visa lydnad.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ تَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا
- **"Fa-qāla lahum rasūlu-llāh"** betyder *då sade Guds sändebud till dem*, och **"nāqatallāhi wa suqyāhā"** betyder *[respektera] Guds kamel och dess rätt till att dricka*.
- Det är en **imperativ uppmaning** - en direkt varning med två delar: erkänn kamelens helighet och låt den dricka.

2. Historisk och teologisk kontext

- Guds kamel var ett **mirakulöst tecken** som profeten Şāliḥ gav Thamūd - ett test på deras lydnad.
- Kamelens rätt att dricka vatten var **en del av avtalet**: folket och kamelen skulle turas om att använda vattenkällan.
- Versen visar att profeten **försökte förhindra fördärvet** genom tydlig kommunikation - men folket valde att ignorera honom.

3. Moralisk innebörd

- Versen visar att **fördärv inte sker utan varning** - Gud sänder profeter som klargör rätt och fel.
- Det är också en påminnelse om att **respekt för Guds tecken är en del av tron** - att förneka dem är att förneka Gud.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Berättelseövning:** Låt eleverna återge dialogen mellan Şālih och folket – vad försökte han uppnå?
- **Reflektionsfråga:** Hur reagerar du när någon varnar dig för att göra fel? Lyssnar du?
- **Etikövning:** Diskutera vad det innebär att respektera ”tecken” i vår tid – naturen, samvetet, profetisk vägledning.

5. Tematisk progression

Vers 13 är **den profetiska motrösten** till vers 12: när den mest fördärvade agerar, försöker profeten stoppa honom. Det visar att **vägledning alltid ges innan straff**, vilket förbereder för vers 14 – Guds svar på folkets trots.

91:14

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَذَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا

Men de påstod att han ljög, och så slaktades kamelstoet på det grymma sättet - varpå deras Herre lät straffet drabba dem och förgjorde dem till sista man på grund av deras synd;

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 14 i sura 91 lyder: ”Men de kallade honom lögnare och slaktade henne. Då krossade deras Herre dem för deras synd och gjorde det till något Han inte fruktar.” Denna vers avslutar berättelsen om Thamūd med en kraftfull beskrivning av deras trots och det gudomliga svaret.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَذَمْدَمَ عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذَنبِهِمْ فَسَوَّاهَا
- **”Fakadh-dhabūhu”** – de kallade honom lögnare, syftar på deras förkastande av profeten Şālih.
- **”Fa‘aqrūhā”** – och de slaktade henne, alltså Guds kamel.
- **”Fadamdama ‘alayhim rabbuhum”** – då krossade deras Herre dem, ett kraftfullt

uttryck för total förintelse.

- **"Bi-dhanbihim"** – för deras synd, vilket visar att straffet var rättvist.
- **"Fa-sawwāhā"** – och Han gjorde det lika, dvs. utplånade dem alla utan åtskillnad.

2. Teologisk innebörd

- Versen visar att **förnekelse av profetisk sanning och trots mot Guds tecken leder till förintelse.**
- Att de "slaktade henne" (Guds kamel) var **kulmen på deras uppror**, och straffet var **direkt, rättvist och totalt.**
- Att Gud "inte fruktar" (vers 15) antyder att **Hans dom inte begränsas av någon** – Han är absolut i makt och rättvisa.

3. Moralisk och samhällelig dimension

- Det var inte bara gärningsmannen som straffades – **hela folket bar ansvar**, eftersom de stödde eller tillät synden.
- Detta är en **varning till samhällen**: när kollektivet tillåter fördärv att frodas, kan konsekvensen bli kollektiv.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Berättelseövning:** Låt eleverna dramatisera Thamüds val – vad kunde de ha gjort annorlunda?
- **Reflektionsfråga:** Vad betyder det att vara medskyldig till något man inte själv gör?
- **Etikövning:** Diskutera civilkurage – när ska man säga ifrån, även om man är ensam?

5. Tematisk helhet

Vers 14 är **klimaxen i suran**: efter att ha beskrivit själens kapacitet (vers 7-10) och gett ett exempel (vers 11-13), visar Gud nu **konsekvensen av att ignorera sin inre vägledning**. Det är en **kosmisk, moralisk och historisk varning**.

91:15

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا

ingen [av dem] fruktade nämligen följderna [av dådet].

REDAKTIONENS
ANTECKNINGAR

Vers 15 i sura 91 lyder: "Och Han fruktar inte dess följder." Denna avslutande vers i suran understryker Guds absoluta makt och oberoende - när Han straffar ett folk för deras synd, gör Han det med full rätt och utan rädsla för konsekvenser.

Här är en fördjupad analys:

1. Språklig och grammatisk analys

- **Arabiska texten:** وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا
- **"Wa lā yakhāfu 'uqbāhā"** betyder *och Han fruktar inte dess följder*.
- **"'uqbāhā"** syftar på *konsekvenserna* av förintelsen av Thamūd - vare sig det är kritik, förlust eller ånger.

2. Teologisk innebörd

- Gud är **absolut i makt, rättvisa och visdom**. När Han straffar, gör Han det med full kunskap och rättvisa - inte i affekt, inte i osäkerhet.
- Versen visar att **Guds handlingar inte är begränsade av rädsla, yttre tryck eller följdverkningar** - till skillnad från människans handlingar.

3. Kontrast och avslutning

- Efter att ha beskrivit Thamūds förnekelse, profetens varning och folkets fördärv, avslutas suran med en **deklaration av Guds suveränitet**.
- Det är en **retorisk slutpunkt**: människan har frihet att välja, men Gud har makten att döma - och Han gör det utan att frukta någon.

4. Pedagogisk tillämpning

För undervisning till ungdomar eller nybörjare:

- **Reflektionsfråga:** Vad betyder det att Gud inte fruktar följderna? Hur skiljer det sig

från människors rädsla?

- **Etikövning:** Diskutera skillnaden mellan rättvisa och hämnd – hur vet vi att en handling är rättvis?
- **Teologisk diskussion:** Hur kan Guds straff vara rättvist även om det är hårt? Vad innebär det att Gud är oberoende?

5. Tematisk helhet

Vers 15 är **suran Ash-Shams' slutpunkt**: efter att ha svurit vid skapelsen, förklarat själens kapacitet, och gett ett historiskt exempel, avslutar Gud med att visa att **Hans dom är slutgiltig och rättvis** – och att Han inte är beroende av någon annans godkännande.

Pedagogisk modell: Sura Ash-Shams (91) - Själens kompass i kosmos

Översikt

Suran består av 15 verser och bygger upp en kosmisk och moralisk struktur:

- Vers 1-7: Guds svärdomar vid naturens och själens tecken.
- Vers 8-10: Människans moraliska kapacitet och ansvar.
- Vers 11-15: Exemplet Thamūd – ett folk som ignorerade sin inre kompass och gick under.

Vers-för-vers struktur

Vers	Tema	Nyckelbegrepp	Pedagogisk övning
1	Kosmisk ed	Solen och dess sken	Vad betyder ljus i våra liv?
2	Reflektion	Månen följer solen	Spegelövning: Vad reflekterar du?
3	Upplysning	Dagen gör solen synlig	Vad avslöjar ljuset i oss?
4	Fördoldhet	Natten täcker	Hur känns det att vara i mörker?
5	Struktur	Himlen och dess byggnad	Byggmodell: Vad håller himlen uppe?
6	Funktion	Jorden och dess utbredning	Vad gör jorden beboelig?
7	Själens design	Formad med balans	Rita själens balansvåg
8	Moralisk kapacitet	Fujūr och taqwā	Rollspel: moraliska val

Vers	Tema	Nyckelbegrepp	Pedagogisk övning
9	Framgång	Själens rening	Dagboksreflektion: när renade du dig?
10	Förlust	Själens fördärv	Gruppdiskussion: självbedrägeri
11	Historiskt exempel	Thamüds trots	Återberätta: vad gjorde Thamüd?
12	Individens handling	Den mest fördärvade agerar	Gruppansvar: när säger vi ifrån?
13	Profetisk varning	Guds kamel och dess rätt	Civilkurage: när varnar vi?
14	Guds dom	Förintelse för synd	Vad är rättvisa?
15	Guds oberoende	Han fruktar inte följder	Vad innebär absolut rättvisa?

Tematiska undervisningsblock

A. Kosmos som vägledning (vers 1-6)

- **Syfte:** Visa hur naturens rytm speglar andlig ordning.
- **Metod:** Naturvetenskapliga kopplingar, analogier med ljus, rytm och struktur.

B. Själens kompass (vers 7-10)

- **Syfte:** Utforska människans inre kapacitet för gott och ont.
- **Metod:** Reflektionsövningar, rollspel, dagbok, diskussion om samvete.

C. Historiskt exempel: Thamüd (vers 11-15)

- **Syfte:** Visa konsekvenserna av att ignorera vägledning.
- **Metod:** Berättelseanalys, samhällsreflektion, etikövningar.

Tvärvetenskapliga kopplingar

- **Biologi:** Dygnsrytm, fotosyntes, hjärnans moralcentrum.
- **Fysik:** Solens och månens rörelse, gravitation.
- **Psykologi:** Självreglering, impuls kontroll, samvete.
- **Samhällskunskap:** Gruppträck, civilkurage, kollektivt ansvar.

Förslag till undervisningsupplägg

1. **Introlektion:** Läs suran högt, diskutera vad en "ed" betyder.

2. **Blockvis fördjupning:** Dela upp verserna i tre tematiska block.
3. **Elevaktivering:** Använd analogier, rollspel, bildövningar, reflektion.
4. **Avslutande projekt:** Låt eleverna skapa en "själens kompass" – en visuell eller skriftlig modell av hur de navigerar mellan fujūr och taqwā.

Profeten ﷺ, sahaba och klassiska skriftlärdade betraktade sura Ash-Shams som en kraftfull påminnelse om själens ansvar och Guds rättvisa. Den reciterades ofta i bön och kommenterades djupt i tafsirtraditionen som en sura om moralisk frihet, inre kamp och kollektivt ansvar.

Här är en sammanställning från hadither, sahabas praxis och klassiska tafsir:

Profeten Muḥammads ﷺ relation till suran

- Enligt en autentisk hadith från **Ṣaḥīḥ al-Bukhārī och Muslim**, sade Profeten ﷺ till Mu‘ādh ibn Jabal när denne brukade recitera långa suror i bönen: *"O Mu‘ādh, vill du orsaka svårigheter för folket? Recitera istället: 'Wa ash-shamsi wa duḥāhā' (Ash-Shams), 'Wa al-layli idhā yaghshā' (Al-Layl), 'Wa al-duḥā' (Ad-Ḍuḥā), och 'Alam nashraḥ laka ṣadraq' (Ash-Sharḥ)."* Detta visar att **Profeten ﷺ rekommenderade suran för daglig bön**, särskilt för att den är kort men innehållsrik i budskap.

Sahabas förståelse

- **‘Abdullāh ibn ‘Abbās**, känd för sin djupa förståelse av Koranen, tolkade verserna om själens rening (vers 7–10) som en **bekräftelse på människans fria vilja**: att Gud har gett henne förmågan att välja, men också ansvar för konsekvenserna.
- **Jābir ibn ‘Abdillāh** rapporterade att suran ofta reciterades av Profeten ﷺ i **maghrib- och ‘ishā-böner**, vilket tyder på att den användes för att **påminna om själens ansvar vid dagens slut**.

Klassiska tafsirkommentarer

- **Ibn Kathīr** (d. 1373) förklarar att de inledande svärdomarna (vers 1–7) är Guds sätt att **väcka människans uppmärksamhet** inför det centrala budskapet: att själens framgång eller förlust beror på hur den förvaltas.
- **Al-Ṭabarī** (d. 923) tolkar *"fa-alhamahā fujūrahā wa taqwāhā"* (vers 8) som att Gud **planterat en inre vägledning** i varje själ – en form av fitrah – som gör henne ansvarig för sina val.

- **Fakhr al-Dīn al-Rāzī** (d. 1209) betonar att själens rening (tazkiyah) är **den högsta formen av mänsklig framgång**, och att suran är ett **manifest över människans moraliska frihet och ansvar**.

Samtida reflektioner

- Lärda som **Nouman Ali Khan** och **Sayyid Quṭb** har betonat att suran är **en psykologisk karta över människans inre kamp** – mellan destruktiva impulser och gudsmedvetenhet – och att berättelsen om Thamūd är en **samhällelig spegel**: när ett folk ignorerar sin inre kompass, går det under.

Ibn Kathīr, Bernström och As-Sa‘dī tolkar sura Ash-Shams som en kraftfull påminnelse om människans moraliska ansvar, själens kapacitet och Guds rättvisa. De betonar att människans framgång eller förlust beror på hur hon förvaltar sin inre kompass.

Här är en sammanställning av deras respektive kommentarer:

Ibn Kathīr (d. 1373) - klassisk tafsir

- Han förklarar att de inledande svärdomarna (vers 1-7) är Guds sätt att väcka människans uppmärksamhet inför det centrala budskapet: **själens ansvar**.
- Vers 8 ("Och ingav den dess synd och dess gudsfruktan") tolkas som att Gud har **planterat en inre vägledning** i varje själ – människan har kapacitet att välja, men också ansvar.
- Vers 9-10 visar att **framgång är knuten till själens rening (tazkiyah)**, medan förlust kommer av att fördärva den.
- Berättelsen om Thamūd (vers 11-15) är ett **praktiskt exempel på kollektivt fördärv**, där en individs handling speglar hela folkets inre tillstånd.

Mohammed Knut Bernström - svensk översättning och kommentar

- Bernström översätter verserna med **poetisk precision och teologisk respekt**, men ger sparsamma kommentarer.
- Han betonar att verserna 7-10 handlar om **människans fria vilja och moraliska ansvar** – att Gud har gett henne förmågan att välja mellan gott och ont.
- I sin översättning av vers 14-15 framhäver han Guds **rättvisa och oberoende**, utan att antyda grymhet – snarare som en **konsekvent dom** över ett folk som förkastade

vägledning.

As-Sa'dī (d. 1956) - tematiskt och pedagogiskt tafsir

- Shaykh 'Abd al-Raḥmān as-Sa'dī tolkar suran som en **sammanhängande moralisk struktur**:
  - Verserna 1-6 visar Guds makt i skapelsen.
  - Verserna 7-10 visar att **människan är ansvarig för sin själ**, och att detta ansvar är tydligt och rättvist.
  - Verserna 11-15 visar att **förnekelse av denna vägledning leder till undergång**, och att Guds dom är rättvis och utan rädsla.
- Han betonar att **tazkiyah (själens rening)** är en aktiv process som kräver medvetenhet, reflektion och handling.

